

Jan Herčík

Alena Hrachovcová

ZVĚROLÉKAŘ
léčí,
ZVÍŘATA
uzdravují

Jan Herčík
Alena Hrachovcová

ZVĚROLÉKAŘ léčí, **ZVÍŘATA** uzdravují

Jan Herčík
Alena Hrachovcová

ZVĚROLÉKAŘ
léčí,
ZVÍŘATA
uzdravují

Přecházel jsem ze sálu do ambulance, když mi v kapse zabzučel mobil. Kouknu na displej – volá Honza. Zdravím: „Ahoj, Honzo, copak se děje?“

Namísto Honzy uslyším zastřený hlas paní Valentové: „... Honza k vám na kliniku nenastoupí, pane doktore. Spadl se skály a právě teď bojuje o život v nemocnici, na JIPce ...“

Pár dlouhých vteřin ticha, jež by se dalo krájet, a mrazení, co projede tělem jako blesk.

V životě jsou chvíle, které během vteřiny vše změní. Změní míru hodnot věcí, vztahů a vlastně všeho, na čem záleží.

Vcházím do ambulance, kde se můj pohled střetne s pohledem retriéra ve žluté vestičce s nápisem *Asistenční pes*. Má poraněnou tlapku. Hledím do psí tváře a v hloubce očí čtu otázku: „Pomůžeš mi?“

Skláním se k němu: „Dám tě do pořádku, kamaráde.“

Dotkne se mě čenichem: „Nejsem jen kamarád a přítel. Jsem pes, co pomáhá lidem.“

V tu chvíli jsem si uvědomil, jak úžasnou práci tahle zvířata a lidé, co je cvičí, dělají. A když jsem tak přemýšlel nad osudy všech těch, se kterými jsem se během své praxe na klinice potkal, napadl mě námet na knížku, kterou právě teď, milí čtenáři, držíte v ruce.

Děkuji tak všem, kdo zasvětili svůj život výcviku zvířat pro pomoc potřebným lidem. Patří jim můj obdiv a vřelé díky.

A děkuji těm, kteří přispěli do knihy svými příběhy a náměty: paní Zuzaně Daušové, paní Regině Samlíkové, paní Martině Brhelové, slečně Sandře Blažkové, paní Táně Bludské a paní Marii Kocourkové.

Jan Herčík

© Jan Herčík, Alena Hrachovcová, 2014

Editor © Josef Pepson Snětivý, 2014

Cover & Layout © Nakladatelství ČAS, Alena Laňková, 2014

© Nakladatelství ČAS, 2014

ISBN 978-80-7475-057-1

Honza

Čím chceš být?

Pronikavý zvuk školního zvonku ohlásil konec dopoledního vyučování a začátek pololetních prázdnin. Ve třídách pražské základní školy, v nichž do té doby panovalo hluboké ticho, zavířil šum a zmatek. Učitelé vycházeli z učeben, žáci skládali chvatně sešity a knihy. Děti z nižších tříd se hrnuly ze školy s hlasitým křikem.

Nerozluční kamarádi Honza s Kájou se vyřítili ze dveří páté třídy ven do sychravého počasí mezi prvními a zamířili do nedalekého parku.

Menší Karel si v návalu energie strhl s hlavy čepici, chytil ji za bambuli a vyhodil do výšky, kde se zachytila v holých větvích vysokého javoru. „Jupí!“ zavýskl. „Zítra odjízďím s tátou na hory! A co ty, pojeděš někam, nebo budeš doma?“

Z hořejší větve se ozvalo slabé zamňoukání. Honza zcela přeslechl otázku a zaklonil hlavu prudce dozadu, až se mu kulich přehrnul přes oči. Rychle ho stáhl a strčil do kapsy, aby mu nepřekážel v rozhledu. Zapátral očima ve větvích.

„Hele, támhle je,“ objevil šedé mourovaté kotě a strčil do kamaráda. Prohrábl si rukou černou hustou kšticí a rozhlédl se kolem. „Musíme ho zachránit,“ začal organizovat záchrannou akci.

Odhodil tašku s učením na zem a ulomil jednu ze spodních dlouhých větví. „Viděl jsem v televizi, jak v džungli sundávali se stromu tygří mládě. Teď potřebujeme záchrannou síť,“ vysvětloval.

Kája se přemýšlivě podrbal na nose. „No jo, ale kde ji vezmeme?“

Honza rozepnul zip bundy, vysoukal z kalhot košili a přehrnul ji přes hlavu. „Br,“ oklepal se zimou, když si přes spodní tričko bundu zase rychle oblékal.

Z kluků se vmžiku stali lovci. Kája se postavil vedle Honzy. „Utáhni to pevně,“ kontroluje Honzu, když ten uvazuje rukávy košile ke klacku, a sám dělá dole na košili uzel. Pak si obětavě klekne do bláta pod stromem a nastaví záda. „Ty jsi větší, když mi vlezeš na záda, dostaneš se támhle k té vidlici, co rozděluje kmen. Tam už se lehce udržíš a stáhneš kočku do záchranný plachty.“

Rozpálení dobrodružstvím nehledí na bláto a špínu. Honza se vyhoupl nahoru na strom a natahuje se co nejdál. „Ještě kousek a víc doprava,“ naviguje ho dole Karel.

Natáhl se ještě víc. „Teď!“ vykřikl vítězně, když se mu podařilo kotě strhnout do pytle, vytvořeného z košile. Prudkým pohybem mu sklouzla druhá ruka. „Jé!“ zaječel, když sjel po kmeni na zem a svalil se do bláta. Ale víc než špinavá a na zádech natržená bunda a natlučené koleno ho zajímá úlovek.

„Co s ním budeme dělat?“ ptá se teď už věcně Kája a začne se zajímat o to, jak vypadá. „Tak tohle si doma

pěkně vypiju,“ konstatuje a snaží se kapesníkem zbavit aspoň nejviditelnější špíny.

Honza zatím prohlédl kočku. „Je v pořádku. Vezmu si ji domů.“ Rozvázal uzly na košili a nacpal ji do tašky k učení. Kotě si strčil za bundu. „Kdybysme měli žebřík, jako maj hasiči, tak jsme teď čistý. Asi se stanu hasičem a jednou takhle budu zachraňovat životy,“ zauvažuje.

„Jo. A já budu detektivem a budu hledat ty, co potřebují zachránit,“ dokončí posledním energickým rozmáznutím bláta na kalhotách očistu Karel.

„Ahoj po prázdninách,“ loučí se na konci parku zachranáři a cestou domů pokračují v úvahách o svých budoucích povoláních.

„Honzo, jak to vypadáš?! Cos to zase vyváděl?! Takhle se chodí ze školy?!“ Než se maminka nadechne k pokračování, zouvá si Honza opatrně zablácené boty, svléká bundu a snaží se diplomaticky zakrýt díru na zádech a kotě zalezlé pod tričkem. Ale mámu neošidí. „Vždyť ta bunda byla skoro nová. Můžeš mi konečně říct, co se stalo? A co je tohle?“ píchne prstem do vybouleniny na břiše svého syna a couvne, když z výstřihu vykoukne mourovatá hlavička a zaprotestuje mňouknutím proti takovému zacházení.

Z kuchyně přiběhla fenka teriéra Cinda. Okamžitě zaregistrovala kočičí návštěvu a rozhodla se s ní seznámit. Než jí v tom paní Valentová stačila zabránit, vyskočila a opřela se předními tlapkami Honzovi o břicho. Kotě stáhlo uši dozadu, vzepřelo se a vyskočilo na věšák. „Au,“ chytil se Honza za břicho a hladil si škrábanec. Pak se konečně vzbudil k obhajobě.

„Mami, já tu kočičku zachránil! Byla na stromě a bála se slézt dolů. S Kájou jsme ji sundali. Proto jsem se umazal. Přece ji teď nevyženeme zase ven. Mami, vid', že si ji můžu nechat? Vid', že se přimluvíš u táty? Slibuju, že se o ni budu starat. Tak jako se starám o své želvy Bobinu a Olinu.“

Paní Valentová zhluboka dýchá. Ví, že u manžela se za kočku přimlouvát nemusí. Představuje si, jak se manžel nad její stížností, že se z jejich bytu pomalu stává zvěřinec, jen usměje, mávne rukou a Honzu omluví slovy: „Ale jen ho nech. Miluje zvířata a o ten svůj zvěřinec se stará sám. Co je do kluka, když je bluma. Hlavně že se dobře učí.“

Už se nezlobí. Posbírání špinavé oblečení, odnese ho do pračky a pomůže Honzovi sundat kotě z věšáku. V Honzově pokojíčku ho pustí na zem. Kotě se protáhne, veesele poskočí a zvědavě nakukuje do terária k želvám.

„Mami, jak mu budeme říkat?“

Teď už se máma dokonce usmívá. „Je to kočička. A zdá se, že je veselá a bude s ní legrace. Víš co, budeme ji říkat *Funny*. Zkrátka – Veselá Fanyinka.“

Večer, když mu máma přijde dát dobrou noc, ji chytí za ruku. „Přemýšlím, čím bych chtěl být. Dneska jsem řekl Kájovi, že budu hasičem.“

„V první třídě jsi chtěl být popelářem – a není to tak dávno, cos prohlásil, že budeš kosmonautem. Honzíku, na jaře musíš udělat zkoušky na gymnázium. A pak budeš mít dost času na to, aby ses rozhodl, co jednou budeš dělat.“

„Tak jo,“ souhlasí ospale, a než usne, uvažuje, že by nebylo špatné starat se o zvířata a léčit je. A přidá na svůj seznam snových povolání ještě zvěrolékaře.

Ach, jak lehce se v jedenácti letech sní o budoucnosti!

„Studente Valento, co chcete studovat dál?“

Osm let uběhlo jako voda. Po maturitě nastal čas rozhodnout se, jak pokračovat.

„Studente Valento, co chcete studovat dál?“ Taková byla otázka, kterou mu položil třídní profesor.

Ze školních předmětů si Honza nejvíc oblíbil biologii. Ve svých devatenácti letech nepřestává být romantikem a dál sní o tom, čím by chtěl být. Třeba jak založí vědeckou expedici a bude trávit čas v dalekých lesích, kam lidská noha ještě nevkočila, zkoumáním života medvědů.

„Podal jsem si přihlášky na lékařskou a přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy, pane profesore.“

Poté, co ho přijali na přírodovědeckou fakultu, rozhodl se přijímací zkoušky na medicínu „zaspat“. Zůstala

mu láska ke zvířatům. Medvědi zvítězili. Ovšem během prvního roku studia ztratil romantické iluze o pobytu v lesích, kam lidská noha nevzkročí. Protože práce biologa začíná a bohužel většinou i končí u pracovního stolu v obklopení zkumavek, Petriho misek a rozličných chemikálií. Nemohl tvrdit, že by mu nabyté informace připadaly nezajímavé nebo zbytečné, ale zjistil, že se svou povahou na vědeckého pracovníka nehodí.

Příběhy z veteriny (1)

Proč je někdy těžké být zvěrolékařem

Únor je úděsný měsíc. Kouzlo prvních zimních měsíců je pryč a do jara je nutné pročvachtat se plískanicemi a tmou na začátku i na konci dne.

Den začal jako každý jiný. Přešel jsem přes dvůr a nahlédl do recepce. Recepční Naďa právě telefonovala. Přikývl jsem na pozdrav, ale ona mávla, abych zůstal. Vyběhl jsem po schodech do patra, kde máme malou kavárnu, vložil do hrnku sáček s mátovým čajem a natáhl se po konvici. Vrátil jsem se dolů, právě když dokončila hovor.

„Doktore, nezapomněl jste, že tu dneska jsou Sandra a Sára?“

Jak bych mohl zapomenout na tyhle dvě uhihňané holky! Sandra a Sára jsou studentky střední veterinární školy v Hradci, které k nám jednou do roka chodí na povinnou praxi. Lokl jsem si čaje a polkl: „Fajn. A dál?“

Mrkla do počítače. „Jsou tady Horáčkovi. Jsou objednaní na kastraci s Ďapinou. Zdeňka právě připravuje Ďapinu na předoperační vyšetření.“

Odložil jsem hrnek a zamířil k ordinaci. Pan Horáček pokuřoval před zasklenými dveřmi čekárny a upřeně zíral do protějších pootevřených dveří chodby předoperačního sálu. Na můj pozdrav jen pozdvihl významně obočí. Otočil jsem se tím směrem, abych zjistil, co ho tak pohoršilo. Sára

se Sandrou tam stály oblečené ve veterinárním obleku a se sluchátky na uších tančily v pomalém rytmu odposlouchávané hudby. Jakmile mě zahlédly, štouchla jedna do druhé. „Brý den, pane doktore,“ pozdravily skoro současně.

„Děvčata,“ oznamuji, „dneska mi budete asistovat při kastraci. Měly byste o tom něco vědět z anatomie.“

Sandra, sedmnáctiletá štíhlá blondýnka, rozhodně nepostrádá pohotovost. Špičkou jazyka posunula žvýkačku, kterou během tance bezmyšlenkovitě přezvykovala, do koutku úst. „Jasně, pane doktore!“

„Jo, z toho jsme teď ve škole dělaly test,“ pospíšila si hnědovlasá Sára podpořit kamarádku.

Nezdržoval jsem se dotazy, jak test dopadl, a vedl dívky do ordinace. U pana Horáčka jsem se zastavil a položil mu ruku na rameno.

„Nepůjdete s námi? Můžete u Ďapky zůstat až do doby, než ji dáme na operační sál.“

Zapálil si další cigaretu, než procedil koutkem úst: „Stačí, když tam bude manželka. Mě nemocniční prostředí irituje. Zvlášť když jsou na dohled nějakí blázni.“ Nevraživým pohledem přeměřil obě studentky.

Už jsem ho nepřemlouval.

Ďapka, malá fenka kernteriéra, ležela na stole, paní Horáčková ji hladila a konejšivě k ní promlouvala. Jakmile jsem vešel, omluvně na mne pohlédla. Sestřička Zdeňka stála vedle ní, v ruce připravenou kanylu a dvě zkumavky na krev. Zavedl jsem kanylu do přední tlapky.

Znovu jsem se obrátil k děvčatům. „Před operací zkontrolujeme funkci orgánů a krevní obraz,“ zahleděl jsem se za Zdeničkou, odcházející se zkumavkami naplněnými krví do laboratoře.

„V pořádku,“ ohlásila po necelých patnácti minutách a pomohla mi fenku přenést přes dvůr do předoperačního sálu. Přes rameno jsem se obrátil k paní Horáčkové: „Prosim, pojdte s námi, počkáte u ní, než usne.“

Do kanyly v tlapce jsem zavedl úvod do anestezie. Ďapka na stole zůstala klidná a lehla si. „Teď přistoupíme k části druhé: přeneseme psa na operační sál a tam ho pomocí laryngoskopu zaintubujeme,“ vysvětluji.

Holky stojí, mlčí jak zařezané. Všiml jsem si, že se paní Horáčkové třesou ruce. Usmál jsem se na ni. „Laryngoskop je taková špachtle se světlem. Do dýchací trubice se dá kanyla s balónkem, tím se trubice utěsní, aby Ďapka mohla vdechovat narkózu. Říká se tomu inhalační anestezie. Jen klid. Teď si běžte dát kávu, a já vám brzy Ďapinu v pořádku předám,“ doprovodil jsem ji do čekárny k manželovi.

S děvčaty v patách přecházím do operačního sálu. Fenka leží, je zarouškovaná, operační pole je připravené. „Rozřízneme kůži, odpreparujeme podkoží, rozřízne se *linea alba*, to je spojení břišních svalů,“ odříkávám postup krok za krokem. Sandra se Sárrou stojí z druhé strany stolu a ani nedutají. „Rozstříhnu pobřišnici, a otevřu tak břišní dutinu. Vnořím pinzetu, uchopím děložní roh, stáhnou

ho do operační rány. Vezmu ho do prstů a vytáhnu ho až po vaječnickovou burzu, to je obal vaječníku. Zachytím ho peánem a odstraním harmonickým skalpelem. To samé i u druhého vaječníku,“ mrskl jsem okem po studentkách. Podržel jsem v ruce vaječník a snažil se je zapojit. „Co to je? Vždyť jste z toho psaly test...“

Ani jedna se neměla k odpovědi. Probudil se ve mně starý kantorský duch. Vzpomněl jsem si na léta, kdy jsem učil na vysoké škole, a začal znovu popisovat. Holky na mne koukaly a já měl pocit, že netuší, která bije.

Znovu jsem se nadechl. „Děvčata, vaše neznalost mě ohromuje. Copak vy neznáte ani to svoje nádobičko? Dobrá,“ vzdychl jsem. „Tady asi jen anatomie nestačí.“ A začal jsem vysvětlovat i fyziologii a jak to funguje. A když už jsem měl pocit, že jsem se kantorsky vyčerpал a dostali jsme se na podmínky, za kterých dochází k oplození, říkám: „Holky, kdy dochází po tom všem k oplození?“

Jedna se podívala na druhou. Nic.

Říkám si: to je marné, já už učit asi zapomněl. A naposledy jsem položil předešlou otázku: „Tak za jakých podmínek a kdy dochází k oplození?“

Konečně se aspoň Sára rozzářila. Její hnědé oči zamrkaly a dychtivě se rozevřely. Podívala se na mne a vyhrkla: „Večer.“

Za zády jsem slyšel vyprsknout Zdeňku.

Proboha! Na co ty holky nemyslí! Snad že se z úctyhodného doktora stal starý sprosták? Obrátil jsem se k poo-

tevenému oknu a ucítil slabý závan větru. Někde výš muselo jistě silně foukat, protože mraky spěchaly po nebi a semtam zakryly slabé zimní slunce.

Povzdechl jsem si: „Panebože, proč je někdy tak těžké být zvěrolékařem?“

Sestřička, nebo „sestřák“?

Sedím v ordinaci u počítače a přemýšlím. Během těch let, co tuhle práci dělám, jsem se snažil vychovat si svého zástupce. Zatím se mi to nepovedlo. Má snaha pokaždé na něčem ztroskotala. Jak dlouho budu ještě tuhle práci vykonávat? Kdy ho najdu? A kde ho mám hledat?

Z přemýšlení mě vyrušila sestřička Zdenka. Vešla dovnitř, otevřela skříň s léky a začala je rovnat.

„Doktore, potřebujeme uklidit a doplnit sklad. Kdo to udělá? Já na to čas nemám a ostatní to taky nestíhají. A jen tak mimochodem – práce je tady čím dál víc. Měl byste přijmout ještě jednu sestru.“

Vrátila mě do reality. „Snad to nebude tak zlé. Vyvěste v čekárně inzerát. Chodí sem tolik lidí, to by bylo, aby se nenašel nějaký student, který by si rád přivydělal brigádou na jeden měsíc... Měsíc na úklid a doplnění skladu snad bude stačit. S tou sestřičkou si to ještě rozmyslím,“ ukončil jsem debatu a vypustil problém z hlavy.

O týden později jsem přecházel kolem recepce, když jsem si všiml, že na místě recepční nesedí u počítače jako obvykle Naďa ani Bára, ale nějaký černovlasý kluk.

Otočil jsem se a málem se srazil se Zdeničkou. „Kdo je to?“ vysunul jsem bradu směrem k recepci.

Udiveně na mne pohlédla. „No přece ten brigádník, kterého jste na měsíc přijal na výpomoc. Říkal jste, ať dám do čekárny inzerát. Tak jsem ho vyvěsila, a hned druhý den se přihlásil tady ten kluk. Studuje prvním rokem na přírodovědecké fakultě. Jmenuje se Honza Valenta a je moc šikovný a ochotný. Sklad měl uklizený do týdne, a protože je tu na měsíc, vypomáhá, kde je zapotřebí. Dneska nám pomáhá na recepci. Bára má volno a Naďa si potřebovala něco nutného zařídit. Jo, abych nezapomněla – rád by s vámi mluvil.“

Důkladně si ho prohlížím: štíhlý kluk v džínách a v šedém sepraném tričku, které snad předtím bývalo černé. Do veselých hnědých očí mu padá hustá ofina tmavých vlasů.

Sedíme v kavárně nad recepcí a povídáme si. Zaboří se hlouběji do červeného koženkového křesla a natáhne před sebe dlouhé nohy.

„Rád bych u vás ještě zůstal, pane doktore. Dáte mi práci?“

„Potřebuješ si přivydělat?“

Zakření se, zavrtí hlavou a trochu zaváhá. „Snad. Taky. Kdo by nepotřeboval. Ale vidina výdělku mě tak neláká. Mnohem víc prostředí, pohodová atmosféra a přátelský kolektiv,“ udělá pomlku a zahledí se na špičky svých bot.

„Máš nějaké koníčky?“

Ožije. Narovná se a nohy zatáhne pod křeslo. „Skalní lezení,“ řekne s nadšením.

Zajímá mě čím dál tím víc. „Přitahuje tě adrenalinový sport a dobrodružství?“

Znovu zavrtí hlavou. „Tak to nevidím.“ Najednou se rozpovídá. „Víte, netrávil jsem příliš času na nepovinných přednáškách. A tak mi zbývalo dost prostoru na další aktivity. Absolvoval jsem kurz skalního lezení, protože už dřív mne tenhle sport lákal a zkušeností z umělé stěny jsem měl dostatek z doby, kdy jsem byl na gymnáziu. A ten koníček ve mně postupně přerostl ve vášň a životní náplň. Nejedná se jen o dobrodružství, krásné scenérie, otevřenou a přátelskou komunitu. V mém pojetí lezení nepředstavuje ani adrenalinový sport. Právě naopak. Myslím, že horolezectví má ohromný vliv na duševní rozvoj. Schopnost zachovat si klid a rovnováhu i ve stresové situaci. Umět dělat správná rozhodnutí a naučit se spoléhat na svého partnera na laně. Tohle všechno se ve velké míře přenáší do běžného života a formuje vaše jednání. Spousta zábavy, zážitků a pohybu na čerstvém vzduchu, to jsou další vedlejší přínosy tohoto sportu. Jsem za to všechno moc vděčný.“

Ted' zase chvíli mlčím já. Pak se zeptám: „Co bys u nás chtěl dělat?“

Následuje pohotová odpověď. „Cokoliv. Ale upozorňuji vás, že mé kancelářské a organizační schopnosti nejsou úplně na výši. Mám rád zvířata,“ zase roztáhne pusku do širokého úsměvu.

Koho mi jen ve svém nadšení připomíná? Snad studenta Herčíka před více než třiceti lety?

„Potřebuji přijmout do služby sestřičku. Troufneš si na to při studiu?“

Vyskočil a postavil se do pozoru. „Beru! Pane doktore, ‚sestřák‘ Honza Valenta se hlásí do služby!“

„Hele, vole, kůň!“

Za chvíli otvíráme ordinaci. „Jsme tu všichni?“ ptám se a rozhlížím se po svém personálu.

„Veronika chybí,“ hlásí Zdeňka.

Než se stačím zeptat, jestli někdo něco neví o příčině její absence, rozlétnou se dveře a do ordinace vletí zadýchaná Verča.

„Nebudete mi věřit, co jsem právě viděla v metru,“ vyhrkne a rychle se převléká.

„Dej pokoj s katastrofou hned po ránu,“ okřikne ji Zdenička.

Veronika mávne rukou. „Nepřerušuj a poslouchej. Scházela jsem po schodech v metru u stanice Můstek. Proti mně šli dva kluci. Najednou se zastavili a jeden z nich

vyhrkl: „Hele, vole, kůň!“ Otočila jsem se – a za mnou šla po schodech paní a vedle ní si skutečně vykračoval mrňavej kůň! Tak co tomu říkáte?“ rozhlédne se po nás triumfálně.

Ale na mne si nepřijde. „To byla paní Zuzana Daušová,“ říkám s klidem.

„Doktore, vy ji znáte?“ vykulí oči Verča.

„Znám. Zuzana Daušová je ředitelkou a vedoucí výcviku organizace Helppes, nositelkou zlatého odznaku vzorného výcvikáře prvního stupně, mezinárodní mistryní Rakouska ve výcviku záchranných psů a Slovenska ve sportovní kynologii, vicemistryní záchranných psů i mnohonásobnou účastnicí mistrovských a mezinárodních soutěží.“

Honza mě doplní: „Organizace Helppes cvičí psy tak, aby pomáhali postiženým lidem. Psi vodící pomáhají zrakově postiženým lidem. Asistenční nabízejí dobrou službu všem, kdo mají nějaké tělesné postižení, ať už jde o lidi chodící o berlích nebo s chodítkem, případně vozíčkáře. Tihle pejsci jsou prospěšní jak doma, tak venku, a kromě doprovodu je jejich hlavním úkolem také speciální aporťování. Například podají mobil, peněženku, klíče, pomohou se svlékáním... A psi signální představují podporu pro osoby se sluchovým postižením nebo pro nemocné, kteří kvůli své chorobě trpí záchvaty, případně ztrátou vědomí. Pomáhají kardiakům, diabetikům nebo těm, co trpí epilepsií.“